L. 179.

S.

KURENDA SZKOLNA

za Miesiąc Kwiecień 1867 r.

№ 4.

L. 147.

S.

Pod dniem 24. Marca b. r. do L. 17255. wydało W. c. k. Namiestnictwo Lwowskie następującą odezwę:

Nr. 17.255. An das hochwürdige lateinische Consistorium in Krakau.

Um zu verhüten, daß die Abgabe von Armenbüchern verspätet stattfinde, und in Folge dessen die Wohlthat, die durch deren unentgeldliche Vertheilung armen Schulkindern gewährt werden soll, verkümmert werde, wurde die k. k. Statthalterei mit Erlaß des hohen k. k. Unterrichts-Ministeriums vom 12. März l. J. Z. 1407 aufgefordert, die Schulbezirksaufsichten auf die mit §. 9 der Vorschrift vom 9. September 1865 Z. 7798/C. U. festgestellten Termine dringend aufmerksam zu machen, mit dem weiteren Bemerken, dieselben mögen die Erfordernißschreiben, wenn nicht früher, so jedenfalls während der Monate April bis Juni an die Schulbücherverlags-Direktion in Wien absenden.

Durch einen solchen Vorgang, dessen Einhaltung jetzt, nachdem den Schulbezirksaufsichten die betreffende Armenbüchergebühr bereits bekannt ist, keinerlei Schwierigkeiten unterliegen kann, wird es der Schulbücherverlags-Direktion ermöglicht, die Sendungen rechtzeitig und zu einer Zeit zu bewerkstelligen, wo der Andrang von entgeltlichen Bücherbestellungen, kein so großer ist, wie in den späteren Monaten von dem Beginne des neuen Schuljahres.

Das Hochwürdige Consistorium wird ersucht hievon die unterstehenden Schuldistriktsaufsichten, zur genauen Darnachachtung in Kenntniß zu setzen. Lemberg am 24. März 1867.

W skutek téj Odezwy wzywa się Dozory Szkół, tudzież dyrekcyę c. k. szkoły głównéj wzorowéj o nadsyłanie wykazów książek dla ubogiéj młodzieży tak w roku bieżącym, jakotéż i na przyszłość najdaléj z końcem Kwietnia.

Z Konsystorza Jlnego Dyec. Krak.
Kraków dnia 10. Kwietnia 1867.

L. 166 / S.

Świetna c. k. polityczna Władza powiatowa Krakowska nadesłała pod dniem 6. Kwietnia b. r. l. 1598 trzydzieści egzemplarzy broszury: „*Zużytkowanie rzek, stawów, bagien, jezior i dołów torfowych na chów ryb, raków i pijawek*“ darowanéj przez W. Walerego Kołodziejskiego inżyniera cywilnego w Krakowie do rozdania pomiędzy szkoły ludowe tutejszéj dyecezy.

Konsystorz przesyłając wzmiankowane broszury do szkółek: w Bielanach, Łobzowie, Prądniku, Bieńczycach, Kościelnikach, Raciborowicach, Stryjowie, Zabierzowie, Alwerni, Brodłach, w Czernichowie, Liszkach, Morawicy, w Porembie Żegocie, Paczółtowicach, Rudawie, Rybny, Zalesiu, w Byczynie, Dąbrowy, Ciężkowicach, Chełmku, Libiążu, Babicach, Żarkach, Kwaczale, Regulicach, Grojcu i Nowéj górze, powołuje się na uwagi, które w Odezwie swojéj z dnia 9. Października r. z. do liczby 678/s. zamieszczonéj w kurendzie szkolnéj Nr. 11. z miesiąca Listopada r. z. był poczynił.

Z Konsystorza Jlnego Dyec. Krak.
Kraków dnia 12. Kwietnia 1867.

Ciąg dalszy do L. 644/s. ex 1864.

4) Stósownie do §. 14. winni powiatowi Dozorcy szkół corocznie przedkładać Konsystorzowi sprawozdanie o szkołach powtarzających i da-

léj kształcących i takowe łączyć z główném sprawozdaniem o stanie szkół ludowych.

5) Od ścisłego wykonania przepisów w §§. 17 — 20 zawartych zawisł pomyślny skutek w mowie będących ustanowień.

6) Zanim jednak naukę powtarzającą wedle tych przepisów się urządzi, uprzednio w myśl §. 17 wygotować należy spisy tych, co do szkoły powtarzającéj uczęszczać są obowiązani, jako téż obrać dozorców ze stanu przemysłowego i dla nauki rysunków. Reprezentanci gmin za porozumieniem się z przełożonym szkoły (dyrektor lub nauczyciel trywijalny) będą tychże dozorców urzędowi powiatowemu proponować, a urząd powiatowy wyjedna zatwierdzenie u władzy obwodowéj.

7) Ci nauczyciele, którzy w myśl §. 9. w udzielaniu nauki powtarzającéj, odznaczą się szczególną gorliwością, mają być nagradzani dekretami pochwalnémi, tytułem wzorowych nauczycieli a nawet pieniężną remuneracyją.

Ustanowienia te tyczące się szkół powtarzających jakotéż zawodowych, wydane dekretem W. Ministerstwa Stanu z d. 5. Czerwca 1864 L. 2438 C. U. a nadesłane przy reskrypcie W. c. k. Komisyi namiestniczéj z d. 11 Sierpnia b. r. L. 16068 komunikuje się w odpowiedniéj ilości wszystkim przewielebnym JX. Dozorcom szkolnym dystryktowym, przewielebnym JXX. wizytatorowi szkół i inwigilatorowi szkół izraelskich na Kazimierzu, niemniéj Dyrekcyjom szkół głównych z wezwaniem, aby każdemu JX. Plebanowi w miejscu, gdzie się szkoła ludowa znajduje, każdemu katechecie i nauczycielowi jeden egzemplarz dla tém dokładniejszego obeznania się z przepisami w mowie będącymi był doręczony. Dozorcy szkolni dystryktowi i dyrektorowie szkół głównych mają czuwać nad ścisłém wykonaniem tych przepisów, a nauczycieli opieszałych mają Konsystorzowi wykazywać.

Z Konsystorza Jlnego Dyec. Krak.

Kraków dnia 23. Września 1864.

USTANOWIENIA

tyczące się

szkół powtarzających (daléj kształcących) jakotéż zawodowych dla terminatorów i praktykantów przemysłowych.

(Wydane dekretem Wys. Ministerstwa Stanu z dnia 5. Czerwca 1864 Liczba 2438 C. U.)

A. Szkoły powtarzające i daléj kształcące.

a) Urządzenie, czas, trwanie nauki, przedmioty, książki i inne środki naukowe.

§. 1.

Nauka powtarzająca i daléj kształcąca pozostaje w bezpośrednim związku ze szkołą ludową i powinna być udzielaną w każdéj publicznéj szkole ludowéj (włącznie ze szkołami głównemi) a to w niedziele i święta z wyjątkiem świąt uroczystych, jakotéż świąt i niedziel przypadających w czasie wakacyj. Nauka ta trwać powinna najmniéj dwie, a w klasach gdzie i nauki rysunków się udziela najmniéj trzy godziny. Pozwolono jednakże przełożonym szkół za porozumieniem się z naczelnikami gmin jakotéż ze stowarzyszeniami przemysłowemi, a gdzie takowe nie istnieją, za porozumieniem się z reprezentantami przemysłu w miarę stosunków miejscowych obok albo zamiast niedziel i dni świątecznych obrać dnie inne a mianowicie przeznaczyć kilka godzin z rana lub wieczorem, w których ta nauka ma się odbywać. Również należy wyznaczyć godziny dla nauki powtarzającéj w niedziele i święta uroczyste, by terminatorowie na nabożeństwie w kościele znajdywać się mogli.

§. 2.

Chłopcom i dziewczętom naukę odrębnie udzielać należy.

§. 3.

Szkoła powtarzająca i daléj kształcąca ma nietylko obowiązek głębszego wpajania wyuczonego i stósowania tego do rozmaitych potrzeb i zatrudnień życia, lecz téż uczniom nowych, mianowicie takich wiadomości udzielić, które im w ich przyszłym zawodzie pożytecznemi być mogą. Przy tém troskliwie baczyć należy, by w szkołach wiejskich wykładano przedmioty należące do rolnictwa, w miejskich zaś do zatrudnień przemysłowych. Nauka religii tam tylko stanowi osobny przedmiot naukowy w szkole powtarzającéj, gdzie uczniowie dla przeszkód miejscowych na katechizacyę uczęszczać nie mogą. Przedewszystkiém powinna ta szkoła ugruntowanie prawdziwéj religijności jakotéż uszlachetnienie dobrych obyczajów szczególnie mieć na celu.

§. 4.

W miejscach, gdzie się więcéj nauczycieli znajduje, należy młodzież męzką na kilka klas podzielić i na to zwracać uwagę, aby do jednéj klasy nie za wielu, a nigdy nad ośmdziesięciu uczniów nie uczęszczało.

§. 5.

W szkołach głównych i z niemi połączonych niższych realnych, albo téż i bez tychże powinna szkoła powtarzająca i daléj kształcąca z trzech lub cztérech składać się klas z równą ilością sal naukowych. W tychże klasach mają uczniowie podług stopniowo ułożonego planu naukowego i według stopnia piérwszych zasobów naukowych być rozdzieleni. Gdzie liczba uczniów jest tak wielką, że w cztérech salach pomieszczoną być nie może, powinny być daléj potrzebne oddziały jako klasy przyboczne urządzone.

Do wyższych klas przypuszcza się uczniów po skończonych półroczach.

Co w takich razach zarządzić należy, orzeka o tém przełożony zakładu z dotyczącymi nauczycielami.

§. 6.

Gdzie kilkoklasowa szkoła powtarzająca istnieje, należy stopniować naukę, od klasy do klasy postępując, z uwzględnieniem początkowych wiadomości uczniów. W 1, 2 i 3éj klasie należy się uczniów w czytaniu, gramatyce, pisowni, w pisemném i ustném wyrażeniu myśli, daléj w kaligrafii i rachunkach gruntownie ćwiczyć i ile możności w tych przedmiotach do pewnéj doprowadzić biegłości; w 3ciéj klasie należy wprawić uczniów w biegłém tak poprawném jakotéż i czytelném pisaniu, a oprócz tego stósownemi ćwiczeniami tak dalece zdążyć się starać, aby uczniowie takie układy pisemne bezbłędnie spisywać potrafili, jakie w codzienném życiu potrzebnemi się okazują. W rachunkach potrzeba doprowadzić ich do biegłości w rachowaniu z pamięci i na tablicy; daléj w cztérech głównych działaniach tak liczbami całemi jak ułamkami (zwyczajnemi i dziesiętnemi) liczbami tak mianowanemi jak niemianowanemi. W klasie czwartéj a oraz najwyższéj potrzeba w układaniu różnych pism cywilnych jakotéż i w rachunkach stopniowo daléj postępować; a oprócz tego przejść z nimi najważniejsze części o prowadzeniu ksiąg kupieckich jakotéż o wekslach, a przytém rysunki za najważniejszy uważać przedmiot, któremu połowę na naukę powtarzającą w téj klasie przeznaczonego czasu poświęcić potrzeba.

Gdy zaś ilość uczniów nie jest tak wielką, żeby nie było potrzeby urządzenia czwartego oddziału z salą osobną, można wyż wymienione przedmioty na 3 klasy stósownie podzielić; rysunki natenczas przypadną na klasę trzecią.

Do tego samego celu zdążać powinny i szkoły powtarzające z dwóch a nawet z jednéj składające się klasy.

§. 7.

Przy nauce powtarzającéj należy tylko takich używać książek, które osobném rozporządzeniem na ten cel przeznaczono, albo za stósowne uznano.

Jeżeli na potrzebne środki naukowe, a mianowicie przy nauce rysunkow, nie ma stałego funduszu, powinny gminy postarać się o takowe. O książki, papiér i t. p. rzeczy uczniowie sami starać się mają; biédnych zaś uczniów gminy lub osoby trudniące się przemysłem wspierać powinny.

§. 8.

W miejscach, gdzie w téj mierze nic nie ustanowiono, są uczniowie tak od czesnego jak téż od wszelkiéj opłaty wolnymi. O opał, czyszczenie sal naukowych starać się są ci obowiązani, których pieczy powierzono szkołę.

b) Zgromadzenie nauczycieli.

§. 9.

Wszyscy nauczyciele i pomocnicy (nauczycielki i pomocnice) szkół ludowych są obowiązani mieć udział także w naukach udzielanych w szkołach powtarzających.

W szkołach powtarzających o kilku klasach nie powinni w ciągu kursu nauczyciele bez ważnéj zmieniać się przyczyny; a podczas przepisanych miesięcznych posiedzeń dyrektorów lub dyrygujących nauczycieli wraz z nauczycielami i pomocnikami należy się na stan i udoskonalenie nauk powtarzających szczególną zwracać uwagę.

Gorliwość i skutek pomyślny w udzielaniu nauk powtarzających powinny nauczycielom i pomocnikom za zasługę być poczytane i w stósowny sposób uznane.

Gdzie wynagrodzenie za takowe trudy zgromadzenia nauczycieli jeszcze nie ustanowiono, o ile możności starać się potrzeba, aby takowe rocznie lub w innym oznaczonym czasie z funduszu gminnego wypłacano. W tym razie uwzględniać należy najwięcéj takich nauczycieli, którzy się nauce powtarzającéj podczas dni powszednich poświęcają.

c) Dozór i zewnętrzny porządek szkoły.

§. 10.

Szkoły powtarzające i daléj kształcące zostają pod dozorem władzy szkół ludowych.

Dla nauki rysunków potrzeba, jeżeli tego dotąd nie uskuteczniono, a zwłaszcza, gdy zdolni w tém miejscu nauczyciele się znajdują, osobnych do tego ustanowić dozorców.

W czynném popieraniu tych szkół a mianowicie w miastach winni brać udział i reprezentanci przemysłu, a osobliwie co do niesienia pomocy zewnętrznéj, czuwania nad pilném uczęszczaniem do szkoły, punktualnego dotrzymywania i zastósowania się do rozkładu godzin, wpływania na uczniów poza szkołą, jakotéż co się tyczy dostarczania książek i innych potrzeb naukowych, w którymto celu od tychże osobni dozorcy ze stanu przemysłowego ustanowieni być mają.

Miejscowi plebani i świeccy dozorcy szkół powinni, ile razy tylko okoliczności im dozwalają, być obecnymi przy nauce powtarzającéj.

Skuteczną téż rzeczą będzie, jeżeli naczelnicy gmin szkołę powtarzającą często zwiédzać będą w celu przekonania się o stanie takowéj. Szczególną gorliwość w wypełnianiu tego urzędu dozorczego rząd oceni i za zasługę poczyta.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

ANTONI
Biskup Amatunt. i Wik. Apost. Krak.

X. Paweł Russek
Kanclerz.

Czcionkami Karola Budweisera w Krakowie.